

Він продукує мікотоксини які є термостійкими і звичайною обробкою продукції температурою нижче 150 С (так ДОН і Т-2 може зберігатися у продукції навіть за температури до 180 С) ситуацію не врятувати [5]. За виявлення явного одного місця ураження на качанні, він буде повністю пронизаний гіфами гриба. Отже, наявність гриба у кормі для худоби спричиняє отруєння її у гострому або ж хронічному прояві. Через вторинне ураження (споживання тваринної продукції) впливає на здоров'я людини [6].

Література

1. Конопля Н. И., Евтушенко Г. А. Кукуруза для пищевых целей. Вісник ЛДПІ. 1997. № 4. С. 44-45
2. Rybchynskiy R., Sots S., Kustov I. Features of the chemical composition of corn grits at the different degerminator modes in the dent corn processing // Food science and technology. 2020. Vol. 14, Issue 2. P. 120-128.
3. Bavec M., Bavec F., Jakop M., Mlakar S. G., Fekonja M. Productivity of sweet maize (*zea mays* l. *saccharata*) and nitrogen supply affected by cultivation systems in non typical maize climate. Bulgarian Journal of Agricultural Science. 2015. 21 (4). pp. 791-800.
4. Новоселов С. Мировой рынок сахарной кукурузы. Экономика сельского хозяйства России. 2007. № 1. С. 36
5. Vanara F, Scarpino V, Blandino M. Fumonisin distribution in Maize dry-milling products and by-products: Impact of two industrial degermination systems. Toxins. 2018; 10(9): 1-15. URL: <https://doi.org/10.3390/toxins10090357>
6. Руда М., Васянович О., Янголь Ю. Оптимізація методів культивування *Fusarium moniliforme* з метою максимального біосинтезу фумонізинів. Третій щорічний регіональний науковий симпозіум в рамках концепції «Єдине здоров'я» збірник тез. 2018. Київ. С. 165.

НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ВИРОЩУВАННЯ ЧЕРЕШНІ У ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ

Т.В. МАЛЮК

*Мелітопольська дослідна станція садівництва імені М.Ф. Сидоренка
ІС НААНУ*

Черешня (*Prunus avium* L.) – одна з найбільш розповсюджених культур на півдні України. Плоди черешні є цінним дієтичним продуктом харчування та джерелом біологічно активних речовин. Вони містять цукри, органічні кислоти, вітаміни С, В₂, В₉ та Р-активні сполуки.

Серед кісточкових культур черешні відводиться особливе місце, оскільки вона відноситься до перших ранніх плодових культур, а її плоди характеризуються високими смаковими якостями, споживаються як у свіжому вигляді, так і використовуються для переробки. Ця культура має

стабільно високий попит порівняно з плодами інших культур раннього строку досягання. Це обумовило високу зацікавленість цією культурою та сприяла зміні породної структури кісточкових насаджень.

Так, якщо 1998 року в сільськогосподарських підприємствах частка черешні в насадженнях кісточкових культур становила 25%, тобто майже на рівні сливи (25,4%) та персика (25,9%), то за останні роки вона стала найбільшою серед кісточкових культур – понад 35%.

Слід зазначити, що за даними Державної статистики України станом на 2019 рік більше 45% насаджень черешні сконцентровано саме в Запорізькій області.

1. Історичний аспект появи та вирощування черешні в регіоні

У другій половині 19 сторіччя сумісними зусиллями місцевого землевласника Луї Анрі Філібера, який завіз з Європи саджанці старих європейських сортів, та земського лікаря Андрія Васильовича Корвацького, почався активний розвиток садівництва на піщаних ґрунтах Мелітопольщини.

У 1887 году на півночі від Мелітополя Андрій Васильович посадив дослідний сад та розсадник. Він розумів, що для успішного ведення садівництва в складних кліматичних та географічних умовах є необхідним ретельний відбір сортів плодових культур, що вирощувалися у Західній Європі, з подальшою їх акліматизацією на території Мелітопольського уїзду.

Сад, де проходило сортовивчення іноземних сортів (Франц Іосиф, Жабуле, Вільгельміна Клайндинст, Рамон Олива, Ельтон, Гедельфінгенська, Чорний орел, Дрогана жовта та її клон Наполеон жовтий та ін.), розташовувався на 25 десятинах (дещо більше 27 га) у межах сучасного міста. Сад було націоналізовано у 1912 році, а в 1928 році він став базою для створення опорного пункту Млієвської дослідної станції садівництва, а ще через рік для утворення самостійної наукової установи – Мелітопольської дослідної станції садівництва.

Селекцією черешні з 1932 року у складі відділу селекції в станції займався Михайло Тимофійович Оратовський. Він створив величезний багатотисячний гібридний фонд, із якого їм було виділені 17 сортів і велику кількість відбірних форм, що стали сортами пізніше. Його справу активно продовжили Микола Іванович та Валентина Іванівна Туровцеві та ін. Всього у Державне сорто випробування вченими станції було передано близько 150 сортів черешні, з яких близько 50 були районовані в різні роки.

З роками завдяки науковій діяльності вчених станції також удосконалювалась технологія вирощування черешні в регіоні, створювались сади різної конструкції, у тому числі з ущільненим розташуванням дерев на одиниці площі, новими типами малооб'ємних крон, розроблялись доцільні системи удобрення, зрошення та утримання ґрунту у садах з метою підвищення урожайності та покращення якості плодів.

2. Особливості клімату та ґрунтових умов регіону як базова складова ефективного вирощування черешні

Місцевий клімат характеризується вираженою посушливістю та високим

температурним режимом. Переважання ясних і малохмарних днів, значна висота сонця над горизонтом, невелика кількість водяних парів у повітрі зумовлюють приплив до поверхні землі величезної кількості сонячної радіації. Територія характеризується тривалим сухим та жарким літом з великою кількістю сонячних днів та короткою малосніжною зимою із частими відлигами. Особливістю весняного періоду року є інтенсивне збільшення приходу сонячної радіації, що обумовлює накопичення значної кількості цукрів у плодах черешні.

Переважно черешня у регіоні вирощується у районах навколо міста Мелітополь на особливих чорноземних глинисто-піщаних і супіщаних ґрунтах, сформованих на потужних алювіальних суглинках на терасах р. Молочної. Вони характеризуються пухким складанням, високою водопроникністю, легким гранулометричним складом з переважанням фракції фізичного піску. Це створює оптимальні умови для аерації та швидкого прогрівання ґрунту, що є одними з найважливіших умов ефективного вирощування черешні, яка за біологічними особливостями надає перевагу легким теплим ґрунтам. Такі особливості обумовлюють формування багатого складного смаку плодів черешні.

Отже, надзвичайно високих смакових та товарних якостей мелітопольській черешні надає поєднання специфічних ґрунтових та кліматичних умов, які не дивлячись на складність та жорсткість, відповідають вимогам теплолюбної, несолестійкої, віддаючий перевагу піщаним ґрунтам, ранній культурі черешні у поєднанні з розмаїттям сортів, виведених у Мелітопольській дослідній станції садівництва імені Сидоренка ІС НААН та адаптованих саме для цієї місцевості.

3. Сортний склад мелітопольської черешні як найголовніша складова унікальності культури

Мелітопольська черешня відрізняється унікальним яскравим та гармонійним смаком та ароматом завдяки збалансованому вмісту цукрів та кислоти, високій концентрації мінералів, вітамінів, фенольних речовин. Надзвичайно високих смакових та товарних якостей Мелітопольській черешні надає поєднання специфічних ґрунтових та кліматичних умов у поєднанні з розмаїттям сортів, виведених та адаптованих саме для цієї місцевості.

Довготривала (90-річна) селекційна робота вчених МДСС імені М.Ф. Сидоренка ІС НААН безпосередньо в умовах регіону зі створення кращих сортів, добре адаптованих та пристосованих до місцевих ґрунтово-кліматичних умов, обумовила можливість відбору тих сортів, що здатні проявити свій потенціал урожайності та високої якості в умовах географічного району. Плоди місцевих сортів черешні у поєднанні з ґрунтово-кліматичними умовами регіону набули унікальних органолептичних та біохімічних властивостей, які не зустрічаються в інших регіонах.

До найбільш відомих та затребуваних сортів селекції станції відносяться наступні. Ранньостиглі сорти: Валерій Чкалов, Казка, Ера. Середньостиглі

сортів: Талісман, Ділема, Простір, Темпоріон, Електра, Меотида. Пізньостиглі сорти: Мелітопольська чорна, Бігарро Оратовського, Крупноплідна, Анонс, Аншлаг, Зодіак, Удівительна, Романтика, Любимиця Туровцева.

До Реєстру сортів рослин України останні роки включалися від 33 до 62 сортів черешні, з них 65-73% місцевої селекції МДСС імені М.Ф. Сидоренка ІС НААН. Іноземні сорти представлені 1-2 сортами, що складає до 3,5% сортименту.

Сорти мелітопольської селекції мають різне забарвлення (від жовтого до темно-червоного, майже чорного), мають приємний кисло-солодкий смак та високі смакові властивості, які обумовлюються гармонійним поєднанням цукрів та кислот, і оцінюються на 4,5-5,0 балів. Більшість сортів мають універсальне призначення і характеризуються високою транспортабельністю. В умовах півдня України конвеєр сортів дозволяє отримувати урожай з середини травня до середини липня.

Слід зазначити, що селекція черешні триває і у сучасних умовах. Вчені станції спрямовують свої зусилля на те, щоб сорти черешні відповідали сучасним вимогам та потребам споживачів різних країн світу. Наприклад, орієнтуючись на європейські країни, одним із напрямків сучасної селекції цієї культури є створення сортів з великим діаметром та дуже темним забарвленням плодів. Водночас, створюються сорти з світлими плодами, які задовольняють азійський ринок, де такі менш алергенні плоди мають більший попит.

Селекціонери станції продовжують роботу над отриманням ранніх сортів, але таких, що матимуть високу транспортабельність (на рівні пізніх). Крім того, важливим напрямком селекції є збільшення частки частково самоплідних та отримання самоплідних сортів черешні. Враховуючи зміни клімату, важливою складовою селекційної роботи є збільшення стійкості сортів цієї культури до розтріскування. Продовжується робота над подовженням строку споживання свіжих плодів черешні шляхом створення ультраранніх та дуже пізніх сортів.

ОСОБЛИВОСТІ ПОГЛИНАННЯ ПОЖИВНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ДЕРЕВАМИ ЧЕРЕШНІ ЗА КРАПЛИННОГО ЗРОШЕННЯ

Т.В. МАЛЮК, Н.Г. ПЧОЛКІНА

*Мелітопольська дослідна станція садівництва імені М.Ф. Сидоренка
ІС НААНУ*

Застосування добрив у садах є важливим заходом покращення умов кореневого живлення рослин, підвищення їх урожайності та стійкості проти несприятливих умов. Особливо зростає їх роль в інтенсивних садах, які характеризуються високою щільністю, та при вирощуванні скороплідних і високоврожайних сортів. Тому, в сучасних умовах інтенсифікації